

Generelt høringssvar vedr. vandområdeplan 2015 – 2021, samtlige vandområder, med tilhørende bekendtgørelser.
Identifikation, klassifikation og målsætning af vandløb til medtagelse i vandområdeplanerne.

23. Juni 2015

Indsender:
Danske Vandløb
Axeltorv 3
1609 København V
Telefon: 3339 4990
E-mail: dv@danskevandloeb.dk

Indledning

Dette høringssvar vedrører identifikation, klassifikation og målsætning af vandløb til medtagelse i vandområdeplanerne. Høringssvaret vedrører vandområdeplanerne generelt, og omfatter alle vandløb medtaget i vandområdeplanerne.

Dette høringssvar bygger i hovedtræk på indspil, synspunkter og dokumentation, som Danske Vandløb (også i samarbejde med andre) har indgivet i forbindelse med arbejdet i Miljøministeriets arbejdsgrupper i Vandløbsforum. Der henvises derfor hertil, idet alle synspunkter og al dokumentation fremført til Vandløbsforums arbejdsgrupper, herunder til arbejdsgruppernes slutleverancer, gøres gældende, og er en del af dette høringssvar. Da alt dette materiale allerede er Naturstyrelsen i hænde, fremsendes det ikke på ny, men Naturstyrelsen henvises til at opfatte materialet og den tilhørende dokumentation som en del af dette høringssvar.

Høringssvarets hovedsynspunkter

Høringssvarets hovedsynspunkter er:

1. Med henvisning til 2 notater fra forskere ved Københavns Universitet (Carsten Tilbæk Petersen: NOTAT OM VANDSPEJLSFORHOLD OG AFVANDING, Københavns Universitet, Science, Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Sektion for Miljøkemi og –fysik, 2014, samt Carsten Tilbæk Petersen og Hans Chr. Bruun Hansen: VURDERING AF AFVANDINGSMÆSSIGE, DYRKNINGSMÆSSIGE, MILJØKEMISKE, MILJØFYSISKE OG RESSOURCEØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR VANDLØBSVIRKEMIDLER, Københavns Universitet, Science, Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Miljøkemi og –fysik. 2014), gøres gældende,

a. at effektiv afvanding er afgørende vigtig for den fortsatte dyrkning af land- og skovbrugsarealer, for bygninger og infrastrukturanlæg, for lodsejeres værdier, samt for privatøkonomi, erhvervsøkonomi, samfundsøkonomi, ressourceøkonomi, samt for minimering af miljøpåvirkningen fra landbrugsproduktionen.

b. at reduceret vandføringsevne og/eller stigende vandspejl i vandløbet vil være ødelæggende for den fortsatte dyrkning af land- og skovbrugsarealer, for bygninger og infrastrukturanlæg, for lodsejeres værdier, samt for privatøkonomi, erhvervsøkonomi, samfundsøkonomi, ressourceøkonomi, og vil desuden medføre øget miljøpåvirkningen fra landbrugsproduktionen.

Det er derfor afgørende vigtigt, at den fremadrettede vandløbsforvaltning sikrer effektiv afvanding, og at vandløbsforvaltningen, herunder vandområdeplanerne med tilhørende regelsæt, ikke medfører stigende vandspejlsforhold i vandløbet.

Disse to notater er hovedbilag og påberåbes. Disse notater og notaternes synspunkter om afvandings vigtighed og de økonomiske, miljøfysiske, miljøkemiske og ressourceøkonomiske konsekvenser af forringet afvandingsevne/højere vandspejlsforhold i vandløbene ønskes reflekteret i Naturstyrelsens høringsnotat.

2. Mange vandløb i vandområdeplanerne er identificeret forkert. Alle typologi type 1 vandløb skal ud af vandplanerne.

3. Hovedparten af øvrige vandløb er klassificeret forkert – som naturlige vandløb. Stort set alle vandløb i Danmark er reelt kunstige eller stærkt modificerede.

a. Vandløb, som findes på steder, hvor der tidligere kun var mindre damme, grøfter eller **bifloder**, skal klassificeres som kunstige.

b. Vandløb, som tjener til afvanding / vandafledning, og som derfor er uddybede, udrettede, intensivt vedligeholdte, eller underkastet andre fysiske forandringer, og som ikke allerede opfylder samtlige miljømål eller kan bringes til at opfylde samtlige miljømål uden at forringe afvandingen og / eller hæve vandspejlsforholdene, skal klassificeres som stærkt modificerede. **Det er selve formålet med ordningen om stærkt modificerede vandløb at sikre, at vandområder fortsat kan anvendes til samfundsøkonomisk og socialt værdifulde formål, bl.a. dræning og afvanding. Denne intensjon skal selvfølgelig følges, og det er en alvorlig tilblivelsesmangel, at denne vigtige vejledning – selve formålet med ordningen – ikke er fulgt.**

4. Miljømålenes måleparametre er for mange vandløb fastsat urealistisk højt.

5. Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger er ikke fulgt. Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger skal følges stringent.

6. Vandområdeplanerne har en lang række tilblivelsesmangler, herunder overtrædelse af officialprincippet og proportionalitetsprincippet.

Identifikation af vandområder til medtagelse i vandområdeplanerne

Det gøres gældende, at det af Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger fremgår, at kun betydelige vandområder skal identificeres og medtages i vandplanerne, og at der i Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger findes et og kun et afskæringskriterium

for, om vandløb skal identificeres til vandplanerne som et betydeligt vandområde, nemlig at de mindste vandløb, der medtages, er vandløb med over 10 km².

Derudover findes i Vandrammedirektivet eller direktivets vejledninger ikke kriterier overhovedet, f.eks. i form af fysisk, morfologisk, biologisk eller miljømæssig tilstand eller kvalitet, herunder naturlighed eller naturkvaliteter, som berettiger eller afskærer vandløb fra at indgå i vandplanerne.

Det gøres derfor gældende, at der alene skal og kan anvendes det entydige kriterium, at vandløb med over 10 km² opland skal indgå i vandplanerne, mens vandløb med under 10 km² opland ikke skal indgå i vandplanerne.

Det gøres gældende, at valget af beskrivelsessystem A eller B til inddeling af vandløb efter typologi ikke vedrører, hvilke vandløb, der skal identificeres, men alene vedrører, hvordan de identificerede vandløb skal inddeles i grupper. Det er de samme grupper med de samme deskriptorer, der er anvendt til interkalibrering af miljømålene. Gruppeinddelingen ifølge både Vandrammedirektivets bilag 2 og interkalibreringsdokumentet omfatter beskrivelse af f.eks. vandløbsstørrelse (oplandsareal) og geologiske forhold, begge dele forhold, som har betydning for, hvilke miljømål, vandløbene vil kunne nå. Dermed vedrører gruppeinddelingen efter system A eller system B alene, at der gruppevis kan opstilles (og interkalibreres) differentierede, realistiske, harmoniserede og korrekte miljømål.

Dette bekræfter, at kriterier om naturværdi, f.eks. de kriterier der er valgt som baggrund for at medtage vandløb med under 10 km² opland i de danske vandområdeplaner, alene kan bruges til at opstille korrekte, differentierede og realistiske miljømål for de forskellige typer / grupper af vandløb, inddelt ved system A eller system B.

Det gøres gældende, at Danmark har anvendt et inddelingssystem, som udelukkende baseres på størrelsesparametre, ligesom system A, men at Danmark ikke har anvendt den vejledning, der findes om valg af størrelsesgrupper i Vandrammedirektivets vejledning 2 om identifikation af vandområder (Guidance document no. 2). Det danske inddelingssystem i vandløbstypologi er således tydeligvis et størrelsesinddelingssystem helt ligesom system A, og med et helt analogt forhold imellem gruppernes størrelsesparametre (oplandsareal målt i 10 km² x faktor 10^x).

Begrundelse

Ifølge Vandrammedirektivets vejledning 2 om identifikation af vandområder (Guidance document no. 2) skal kun **betydelige** (EU-originaltekstens fremhævning og understregning) vandområder identificeres til medtagelse i vandplanerne, og vandområderne skal medtages i vandplanerne på baggrund af deres **betydelighed** (EU-originaltekstens fremhævning).

Vandrammedirektivets vejledning 2 om identifikation af vandområder anviser 2 alternative systemer, system A og system B, til inddeling af vandområder. Vejledningen anviser, at **den mindste størrelsesklasse for floder, der skal medtages i vandplanerne, ved anvendelse af system A, er floder med oplandsareal 10 – 100 km². Vejledningen anbefaler, at den mindste størrelsesklasse for floder, der skal medtages i**

vandplanerne ved anvendelse af system B, skal være den samme som ved anvendelse af system A. Det vil sige ved anvendelse af system B anbefales ligeledes, at den mindste størrelsesklasse for floder, der skal medtages i vandplanerne, er floder med oplandsareal 10 – 100 km².

Der henvises til

European Commission: "EU guide: Guidance Document No 2. Identification of Water Bodies." 2003. p.12.

<http://www.waterframeworkdirective.wdd.moa.gov.cy/docs/GuidanceDocuments/GuidanceDoc2waterbodies.pdf> :

(citat): *"the Directive sets out two systems for differentiating water bodies into types, System A and System B. Only the System A typology specifies values for size descriptors for rivers and lakes. The smallest size range for a System A river type is 10 – 100 km² catchment area.*

The smallest size range for a System A lake type is 0.5 – 1 km² surface area. No sizes for small transitional and coastal waters are given. The application of system B must achieve, at least, the same level of differentiation as system A. It is therefore recommended to use the size of small rivers and lakes according to system A."

I et forprojekt til vandplanerne "Odense Pilot River Basin" (2003), findes et første forslag til størrelsesinddeling af vandløb i vandplanerne. Dette forslag er identisk med størrelsesinddelingen i de endelige vandplaner. Det fremgår direkte af kilden, at forslaget åbenlyst ikke følger Vandrammedirektivets vejledning om mindste størrelsesgruppe for floder til medtagelse i vandplanerne (jf. ovenfor), men at den nedre oplandsstørrelse er ændret.

Der henvises til

Jensen, Gunnar P. & Steen Ø Dahl: "Fyns Amt. Inddeling i water bodies og typologisering af Lunde Å systemet. En aktivitet i relation til VRD og Odense Pilot River Basin"

Hedeselskabet. 2003. p. 8 <http://odenseprb.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/A6BCCB9F-D9DA-489C-9216-D7889EA0DB8D/0/dwn6676.pdf>

(citat): " *Opdeling efter oplandsstørrelse, der også skal være anvendelig til opdeling i del oplande inden for vandløbssystemet foreslås at være $A < 10 \text{ km}^2$, $10 - 100 \text{ km}^2$ og $A > 100 \text{ km}^2$.*

I forhold til VRD's forslag til System A og System B, hvor den mindste kategori for opland er 10 – 100 km², er den nedre grænse for oplandsstørrelse ændret."

Naturstyrelsen har ved kvalificering af 1. generation vandplaner i Styrelsens arbejdspapir indarbejdet EUs minimumsgrænse for, hvilke vandløb, der medtages, og viser dermed, at Naturstyrelsen grundlæggende er enig i, at der skal tages udgangspunkt i EU-vejledningens minimumsgrænse for oplandsstørrelse på 10 km², og at der dermed ikke som hidtil skal tages udgangspunkt i amternes regionsplaner.

Der henvises til

Naturstyrelsen: "Karakteriseringen af vandløb og indsatsprogrammet på vandløbsområdet
Arbejdsrapport fra Miljøministeriets Arbejdsgruppe om vandløb" December 2011.
Miljøministeriet. p. 17.

http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/0D89E074-67E9-4C4F-9461-16ACFE0BD4B5/0/Notatarbejdsrapport_vandloeb%20og%20indsatsprogrammet%20pa%20vandlobsområdet%20december%202011.pdf

(citater):

"Endvidere har Naturstyrelsen gennemgået omfanget af specifikt målsatte vandløb med henblik på at større ensartning af udvælgelsen i vandløb på tværs af landet, idet omfanget af målsatte vandløb i udkast til vandplaner var ujævnt fordelt på landsplan, særligt på grund af forskelle i amternes intensitet i arbejdet med at kortlægge og fastlægge målsætninger for de enkelte vandløb.

Resultatet af gennemgangen er, at vandløb beliggende i oplande mindre end 10 km² udelades, medmindre vandløbene har høj naturværdi eller allerede har opnået god økologisk tilstand."

Det anerkendes, at Naturstyrelsen er enig i EUs minimumsgrænse, men der ses intet sted i Vandrammedirektivet eller direktivets vejledninger belæg for at medtage vandløb på baggrund af kriterier som høj naturværdi eller allerede opnået god økologisk tilstand, og der savnes dokumentation for denne tilgang.

At der ikke ifølge Vandrammedirektivet eller direktivets vejledninger findes andre afskæringskriterier eller kriterier for naturværdi, som berettiger identifikation af vandløb til vandplanerne, fremgår af Vandrammedirektivets bilag II.

Der henvises til

EUROPA-PARLAMENTETS OG RÅDETS DIREKTIV 2000/60/EF
af 23. oktober 2000 om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske
foranstaltninger. 22.12.2000. De Europæiske Fællesskabers Tidende
L 327/23 – L 327/24

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:327:0001:0072:DA:PDF>

Det er åbenlyst af bilaget, at der for såvel system A som system B er tale om deskriptorer, som pligtigt skal, henholdsvis frivilligt kan (for system B) anvendes til **beskrivelse** af vandløbene ved gruppeinddeling. Det er åbenlyst, at der ikke er tale om naturværdi, der kan anvendes som kriterier for identifikation eller ej.

Det bemærkes i øvrigt, at der ikke ifølge bilaget gives mulighed for at opstille andre deskriptorer eller kriterier efter eget valg, og at ingen af de kriterier for naturværdi, Naturstyrelsen har anvendt som baggrund for at medtage vandløb med under 10 km² opland i de danske vandområdeplaner, fremgår af bilagets liste over pligtige eller frivillige mulige elementer, hverken ved system A eller system B.

At synspunkt er korrekt støttes yderligere på specialist i miljøret og EU-ret professor, dr. jur. Peter Pagh, Københavns Universitet, der i Tidsskrift for Miljø skriver om de danske vandplanernes medtagelse af små vandløb:

"Denne afgrænsning af vandrammedirektivets anvendelsesområde adskiller sig væsentlig fra den tidligere ordning. Hvor direktiv 76/464 om udledning af farlige stoffer i vandmiljøet omfattede alle vandløb, herunder også grøfter, hvor der kun lejlighedsvis er vand, jf. sag C-231./97, van Rooij⁷ — er vandrammedirektivet begrænset til større vandløb, jf. kriteriet "betydelig mængde overfladevand". Uanset vandrammedirektivets vandplaner kun omfatter større vandområder, er dette kun delvist slået igennem i de danske vandplaner, der ifølge Lasse Banner omfatter en samlet vandløbsstrækning, der næsten svarer til de samlede udlagte vandløb i de øvrige 26 medlemsstater.⁸"

Der henvises til

Pagh, Peter: "Efter vandplanerne er ophævet som ugyldige". 2013 Tidsskrift for Miljø, Januar 2013. p. 4.

Størrelsesinddeling af vandløb ifølge EUs identifikationsvejledning, og dansk inddeling, fremgår af tabellen:

OPLAND KM2	< 10	10 - 100	100 – 1.000 (> 100)	1.000- 10.000	> 10.000
EU VRD GUIDE 2		SMÅ	MELLEM	STORE	MEGET STORE
DK VANDPLANER	SMÅ	MELLEM	STORE		

Den danske størrelsesinddeling er forskudt, således at de vandløb, der i danske vandplaner betegnes små vandløb – typologi type 1 – ifølge EU slet ikke skal medtages i vandplanerne, fordi de har under 10 km² opland, og dermed ikke er betydelige floder. De vandløb, der i danske vandplaner betegnes "mellem" (typologi type 2) er identiske med den størrelsesklasse, der ifølge EU-vejledningen er små – den mindste klasse, som skal medtages. O.s.v. Helt ens inddelingsprincip, men uden at følge vejledningens minimumsstørrelse.

Der henvises til

By- og Landskabsstyrelsen: "Retningslinjer for udarbejdelse af indsatsprogrammer. Version 5.0" Fødevareministeriet. 2010. P. 13.

<http://www.naturstyrelsen.dk/NR/rdonlyres/C88AD233-0775-45B5-8C50-0A93B11F133D/120333/Retningslinjer.pdf>

Det er ikke harmoniseret og loyal implementering af Vandrammedirektivet at medtage små vandløb og grøfter med under 10 km² opland i vandplanerne, når EU-

Vandrammedirektivets vejledning fremhæver og understreger, at der kun skal medtages betydelige floder med mindst 10 – 100 km² oplandsareal. Det er overimplementering.

Denne overimplementering skal bringes til ophør, og derfor skal vandløb med under 10 km² opland ikke indgå, men fjernes fra vandområdeplanerne.

Afvandingsens vigtighed og konsekvenser af hævet vandspejl i vandløb

Vigtigheden af optimal afvanding, herunder opretholdelse af tilpas afvandingsdybde, opretholdelse af tilpas lavt vandspejl i vandløbet, og sikring af frit udløb over vandspejlet i recipienten for arealernes dræn, fremgår af to redegørelser fra Københavns Universitet, jf. herunder.

Forringet afvanding og stigende vandspejlsforhold i vandløbene vil være ødelæggende for den fortsatte dyrkning af land- og skovbrugsarealer, for bygninger og infrastrukturanlæg, for lodsejeres værdier, samt for privatøkonomi, erhvervsøkonomi, samfundsøkonomi, ressourceøkonomi, og vil desuden medføre øget miljøpåvirkningen fra landbrugsproduktionen.

Dette fremgår tydeligt af de to vedhæftede notater af lektor Carsten Tilbæk Petersen, henholdsvis lektor Carsten Tilbæk Petersen og professor Hans Chr. Bruun Hansen, begge Københavns Universitet, Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Sektion for Miljøkemi og – fysik, Københavns Universitet, 2014. Disse to notater er hovedbilag til dette høringssvar, og påberåbes og gøres i deres helhed gældende.

Det gøres gældende, at lodsejerne og samfundet ved forringet afvanding og/eller stigende vandspejlsforhold i vandløbene påføres betydelige tab af dyrkningsmuligheder, tab af indtjening, tab af værdier.

Fra notaterne er det åbenlyst, at ethvert virkemiddel eller enhver vandløbsforvaltning, der reducerer vandføringsevnen og eller medfører hævede vandspejlsforhold, er ødelæggende for den essentielle afvanding.

Især fremhæves følgende citater fra redegørelserne fra Institut for Plante- og Miljøvidenskab, Sektion for Miljøkemi og –fysik /Agrohydrologi, Københavns Universitet (citater): *"Vandspejlshøjden i vandløbene er afgørende for, om den essentielle detailafvanding kan tilgodeses, og vandløb og drænanlæg er derfor oprindeligt nøje planlagt til at passe sammen."*¹

samt

*"At drænene normalt skal kunne løbe frit over vandspejlet i recipienten er et almindeligt kulturteknisk krav og international standard."*²

samt

¹ Petersen, Carsten Tilbæk. "NOTAT OM VANDSPEJLSFORHOLD OG AFVANDING". Københavns Universitet. 2014.

² Petersen, Carsten Tilbæk. "NOTAT OM VANDSPEJLSFORHOLD OG AFVANDING". Københavns Universitet. 2014.

”Effektiv afvanding af jorden er en grundlæggende forudsætning for, at man kan drive landbrug. Der er i vækstsæsonen og i tilknytning hertil (tidligt forår – sent efterår) normalt behov for en afvandingsdybde i jorden på mindst 1,0-1,2 m.”³

samt

”Afvandingsforholdene er tilsvarende vigtige for skovbruget, da øget vandstand begrænser eller ødelægger træernes rødder, hvilket reducerer tilvæksten og kvaliteten og øger omfanget af stormfald, hvorved adskillige årtiers tilvækst kan gå tabt.”⁴

samt

*”En vandløbsforvaltning, der medfører forhøjede vandspejlsforhold, giver ikke mening, såfremt dyrkningen af de afvandede, i forhold til vandløbet lavtliggende arealer ønskes opretholdt. Begrundelsen er negative effekter på drænanlæg, **en betydelige udbytterespons med tabsrisiko ved relativt små forringelser af vandspejls- og afvandingsforholdene**, samt miljøeffekter og driftsmæssige ulemper. Der ses umiddelbart kun to fornuftige alternativer: En vandløbsforvaltning, der fastholder designvandspejlet og derved opretholder fuld afvandingsdybde, eller dyrkningsophør (ekstensivering).”⁵*

samt, om anvendelse af vandspejlhævende virkemidler:

”Selv ved svag forsumpning (og samtidig opretholdt dyrkning) ses betydelige påvirkninger af udbytte og næringsstoffab, og ressourceøkonomien (udbytte i forhold til indsats) må dermed forventes at blive påvirket negativt.

*Samlet vurderes virkemidlerne uforenelige med anvendelse i vandløb og i forbindelse med arealer, hvor dyrkning af land- og skovbrugsplanter ønskes opretholdt, eller hvor effektiv vandafledning i øvrigt har betydning. **På grund af afvandingsanlæggenes store følsomhed for stigende vandspejl ses reelt kun to muligheder: Opretholdelse af oprindeligt vandspejl, og dermed fuld afvandingsdybde, eller dyrkningsophør (ekstensivering). Fortsat dyrkning samtidig med anvendelse af vandstandshævende virkemidler giver ikke mening, hverken erhvervsøkonomisk, ressourceøkonomisk eller i forhold til miljøpåvirkninger.***

Det bemærkes særskilt, at der kan forekomme stuvning fra nedstrøms beliggende vandløbsstrækninger med anvendelse af virkemidlerne, og at effekterne heraf vil blive de samme.”⁶

³ Petersen, Carsten Tilbæk. ”NOTAT OM VANDSPEJLSFORHOLD OG AFVANDING”. Københavns Universitet. 2014.

⁴ Petersen, Carsten Tilbæk. ”NOTAT OM VANDSPEJLSFORHOLD OG AFVANDING”. Københavns Universitet. 2014.

⁵ Petersen, Carsten Tilbæk. ”NOTAT OM VANDSPEJLSFORHOLD OG AFVANDING”. Københavns Universitet. 2014.

⁶ Petersen, Carsten Tilbæk og Hans Chr. Bruun Hansen: ”VURDERING AF AFVANDINGSMÆSSIGE, DYRKNINGSMÆSSIGE, MILJØKEMISKE, MILJØFYSISKE OG RESSOURCEØKONOMISKE KONSEKVENSER FOR VANDLØBSVIRKEMIDLER”. Københavns Universitet. 2014

Det er åbenlyst, at indsatskrav med det formål at opfylde miljømålene vil medføre hævet vandspejl i vandløbet, og det er åbenlyst, at hævet vandspejl i vandløbet ikke er foreneligt med fortsat dyrkning af land- og skovbrugsarealer. Det er en alvorlig tilblivelsesmangel, at denne konsekvens af udpeging og klassifikation af vandløb som naturligt vandløb ikke er afdækket.

Klassifikation af vandløb som kunstige vandløb, fejlagtigt klassificeret som naturlige eller stærkt modificerede

Såfremt vandløb fastholdes udpeget som naturligt vandløb vil det medføre krav om opfyldelse af samtlige miljømål. For at opfylde samtlige miljømål bliver det med den p.t. kendte viden mest sandsynligt nødvendigt at gennemføre en eller anden form for indsatskrav og/eller reduceret vandløbsvedligeholdelse, der vil medføre højere vandspejl i vandløbene. Der henvises til DCEs redegørelser i Vandløbsforums arbejdsgruppe om vandløbsvirkemidler, og til DCEs notat om virkemidler.

EU-Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger.

Ved udpeging af kunstige vandløb skal EUs Vandrammedirektiv og direktivets vejledninger lægges til grund. Følgende fremhæves: (med henvisning til nedenfor anførte afsnit):

Ved selve den indledende identifikation af vandområder, som skal være omfattet af vandplaner, skal kunstige vandområder (herunder vandløb) adskilles fra (naturlige) vandløb. Kunstige vandområder opfattes ikke som en undergruppe af vandløb, men som en særskilt gruppe, sidestillet med vandløb. Først efter den indledende identifikation af vandområderne som kunstige, tages der stilling til, at de kunstige vandområder er vandløb. Dermed er klassifikation af vandområder som kunstige modificerede allerførste skridt. Der henvises til afsnit **A**

Det er åbenlyst, at vandløb, der tjener et formål af hensyn til dræning/afvanding (artikel 4(3)), og som findes på steder, **hvor der tidligere kun var mindre damme, grøfter eller bifloder**, skal klassificeres som kunstige. Der henvises til afsnit **B**

Hvorvidt vandløb forekommer på kort anno ca. 1860 eller ej kan ikke anvendes som kriterium for, hvorvidt vandløb skal klassificeres som kunstige eller naturlige. Derfor kan Naturstyrelsens hidtidige praksis for udpeging af vandløb som kunstige vandløb ikke anvendes.

Et objektivt naturfagligt kriterium som landskabshædning kan anvendes som kriterium.

A

Af Vandrammedirektivet⁷ fremgår:

⁷ European commission: "DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL" 2000. Official Journal of the European Communities. Annex II, L327/23
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:327:0001:0072:EN:PDF>

“ANNEX II

1 SURFACE WATERS

1.1. Characterisation of surface water body types

Member States shall identify the location and boundaries of bodies of surface water and shall carry out an initial characterisation of all such bodies in accordance with the following methodology. Member States may group surface water bodies together for the purposes of this initial characterisation.

falling transitional modified (i) *The surface water bodies within the river basin district shall be identified as within either one of the following surface water categories - rivers, lakes, waters or coastal waters - or as artificial surface water bodies or heavily modified surface water bodies.*

the river defined (ii) *For each surface water category, the relevant surface water bodies within basin district shall be differentiated according to type. These types are those using either “system A” or “system B” identified in section 1.2.*

.....

shall be water (v) *For artificial and heavily modified surface water bodies the differentiation undertaken in accordance with the descriptors for whichever of the surface categories most closely resembles the heavily modified or artificial water body concerned.”*

Det fremgår af metodebeskrivelsen, at kategoriseringen som stærkt modificeret eller kunstigt vandområde skal foretages, inden der tages stilling til, at der er tale om et vandløb (i). Derefter skal det stærkt modificerede eller kunstige vandområde inddeles i typologi (efter størrelse) i overensstemmelse med den type vandområde (f.eks. vandløb), som det ligner mest (v) og (ii)

Dermed er karakterisering af vandområdet som kunstigt DET ALLERFØRSTE SKRIDT ved identifikation af vandområder til medtagelse i vandområdeplaner. Dette har Naturstyrelsen ikke fulgt, og det er en alvorlig tilblivelsesmangel, som skal rettes. Det gøres gældende, at Naturstyrelsen er forpligtet til at følge Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger stringent.

Herefter forbliver vandområderne kunstige, såfremt en efterfølgende test ikke betinger, at klassifikationen skal ændres. Denne metode er ikke fulgt, hverken helt eller delvist. Det er en tilblivelsesmangel, at metodebeskrivelsen ikke er fulgt.

B

Af indledningen til Guidance document no. 2⁸ fremgår: ”3.2.5 *Heavily modified and artificial water bodies.*

⁸ European Commission: “EU guide: Guidance Document No 2 Identification of Water Bodies” 2003. p. 8

Heavily modified and artificial water bodies must be (at least) provisionally identified during the characterisation of surface waters.”

Det er åbenlyst, at identifikationen af kunstige vandområder skal ske allerede ved den indledende vandløbsidentifikation.

Af indledningen til Guidance document no. 4⁹ fremgår: ”**3.1 IMPORTANCE OF AWB AND HMWB IN THE IMPLEMENTATION OF THE WFD.**”, altså: ordningen med stærkt modificerede og kunstige vandløb er vigtig ved implementeringen af Vandrammedirektivet.

Af Guidance document no. 4¹⁰ fremgår: “**3.1.2 What is an artificial water body ?** *The WFD takes a very similar approach to AWB and HMWB. AWB must have been created by the same specified uses listed in Article 4(3)(a).*”

samt

*“This Guidance interprets an AWB “as a surface water body which has been created in a location where no water body existed before and which has not been created by the direct physical alteration or movement or realignment of an existing water body”. Note, this does not mean that there was only dry land present before. There may have been minor ponds, **tributaries** or ditches which were not regarded as discrete and significant elements of surface water.”*

Det er åbenlyst, at vandløb, der tjener et formål af hensyn til dræning/afvanding (artikel 4(3), og som findes på steder, hvor der tidligere kun var mindre damme, grøfter eller **bifloder**, skal klassificeres som kunstige.

Kortmateriale som grundlag

Hvorvidt et vandløb kan genfindes på de første målebordsblade (1842 – 1860) eller ej, kan IKKE lægges til grund for, hvorvidt vandløb er kunstige. Man kan ikke slutte, at vandløb, der findes på målebordsblade (1842 – 1860) – eller tidligere kort for den sags skyld, er naturlige eller oprindelige. Det skyldes, at der er gravet kunstige vandløb i Danmark siden 1600-tallet. HVIS målebordsblade (1842 – 1860) skal indgå i vurderingen af, om vandløb er kunstige, må det være et ubetinget krav, at vandløb, der på disse kort ikke har naturligt præg (slynget forløb) ALTID udpeges som kunstige. Vandløb, der ikke kan genfindes på historiske kort, hvor vandløb i øvrigt er tegnet ind, må betragtes som kunstige.

<http://www.waterframeworkdirective.wdd.moa.gov.cy/docs/GuidanceDocuments/Guidancedoc2waterbodies.pdf>

⁹ European Commission: “Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies,” 2003. European Communities. p. 11

[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

¹⁰ European Commission: “Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies,” 2003. European Communities. p. 14-15.

[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

Bundforskydningsspænding som kriterium

Hvorvidt et vandløb reelt er kunstigt eller naturligt afhænger af den såkaldte bundforskydningsspænding. Bundforskydningsspændingen afhænger af landskabshældningen og vandmængden, og dermed af oplandsstørrelsen. Ifølge professor Torben Larsen, Ålborg Universitet, er der følgende forklaring og sammenhæng omkring kunstige og naturlige vandløb (citater): *"Dynamisk set er vandløb ikke noget som "er", men noget der skabes af naturen under visse forudsætninger. Den ultrakorte forklaring på vandløbs eksistens er, at vandløb opstår når jordens hydrauliske ledningsevne ikke er tilstrækkelig til, at den del af nedbøren, der infiltrerer ned i jorden, kan føres videre via grundvandet ud til havet. I stedet må vandet så strømme af på jordoverfladen. Herefter er der to muligheder. Hvis hældningen af terrænet er mindre end 0,1 - 0,2 promille bliver strømningshastighederne så små, at sedimenterne ikke eroderes, og derfor skabes der ikke en vandløbsseng, men i stedet et vådområde, en sø eller mose. Hvor terrænet har et fald på mere end de tidligere omtalte 0,2 – 0,3 promille vil afstrømningen erodere overfladesedimenterne og skabe et egentlig vandløb, hvor vandet strømmer samlet i en vandløbsseng, der har et tværsnitsareal, der svarer til vandføringen."*

Altså er en tilstrækkelig landskabshældningen afgørende for, om vandet oprindeligt har været i stand til at erodere et vandløb eller ej. Såfremt landskabshældningen er tilstrækkelig, og der er tilstrækkeligt med vand, vil vandet kunne erodere, og vandet vil dermed skabe et vandløb; i øvrigt et vandløb med en fast bund af sten og groft materiale, fordi erosionen har udgravet vandløbet – naturligt – ved at fjerne det finkornede materiale. Omvendt; er landskabshældningen utilstrækkelig, kan vandet ikke erodere. Findes der mindre vandløb på jævne lokaliteter, er sådanne vandløb derfor nødvendigvis kunstige. Kunstige vandløb kan let identificeres på, at bunden, er finkornet og består af aflejringer, der er sedimenteret (mudder, slam eller dynd).

I naturlig tilstand ville der på dette sted være et sumpet område, men intet vandløb. Landskabshældning og bundforholdene, samlet udtrykt i bundforskydningsspændingen, er dermed en udmærket indikator for, hvorvidt der tidligere har været et vandløb, eller om vandløb er kunstige. Torben Larsens redegørelse fremlægges som bilag. Der henvises hertil.

At den naturvidenskabelige forklaring (fremlagt af Torben Larsen) og de topografiske forhold ikke lægges til grund for karakterisering af vandløb som kunstige eller naturlige, er en alvorlig tilblivelsesmangel.

Det gøres gældende, at mange vandløb reelt er, og skal karakteriseres som kunstige.

Klassifikation af vandløb som stærkt modificerede vandløb, fejlagtigt klassificeret som naturlige.

Såfremt vandløb fastholdes udpeget som naturligt vandløb vil det medføre krav om opfyldelse af samtlige miljømål. For at opfylde samtlige miljømål bliver det med den p.t. kendte viden mest sandsynligt nødvendigt at gennemføre en eller anden form for

indsatskrav og/eller reduceret vandløbsvedligeholdelse, der vil medføre højere vandspejl i vandløbene. Der henvises til DCEs redegørelser i Vandløbsforums arbejdsgruppe om vandløbsvirkemidler, og til DCEs notat om virkemidler.

EU-Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger

Ved udpegning af stærkt modificerede vandløb skal EUs Vandrammedirektiv og direktivets vejledninger lægges til grund og følges stringent, for at sikre en harmoniseret, loyal og ensartet implementering indenfor EU-medlemslandene. Følges dette ikke, vil der dels være tale om overimplementering, dels overtrædelse af officialprincippet og proportionalitetsprincippet.

Ved selve den indledende identifikation af vandområder, som skal være omfattet af vandområdeplaner, skal stærkt modificerede vandområder (herunder vandløb) adskilles fra (naturlige) vandløb. Stærkt modificerede vandområder opfattes ikke som en undergruppe af vandløb, men som en sidestillet gruppe. Først efter den indledende identifikation af vandområderne som stærkt modificerede, tages der stilling til, at de modificerede vandområder er vandløb. Dermed er klassifikation af vandområder som stærkt modificerede allerførste skridt. Der henvises til Vandrammedirektivet¹¹:

“ANNEX II

1 SURFACE WATERS

1.1. Characterisation of surface water body types

Member States shall identify the location and boundaries of bodies of surface water and shall carry out an initial characterisation of all such bodies in accordance with the following methodology. Member States may group surface water bodies together for the purposes of this initial characterisation.

falling transitional modified (i) The surface water bodies within the river basin district shall be identified as within either one of the following surface water categories - rivers, lakes, waters or coastal waters - or as artificial surface water bodies or heavily modified surface water bodies.

(ii) For each surface water category, the relevant surface water bodies within the river basin district shall be differentiated according to type. These types are those defined using either “system A” or “system B” identified in section 1.2.

.....
shall be water (v) For artificial and heavily modified surface water bodies the differentiation undertaken in accordance with the descriptors for whichever of the surface categories most closely resembles the heavily modified or artificial water body concerned.”

Det fremgår af metodebeskrivelsen, at kategoriseringen som stærkt modificerede vandområder skal foretages, inden der tages stilling til, at der er tale om et vandløb (i). Først derefter skal det stærkt modificerede vandområde inddeles i typologi (efter størrelse)

¹¹ European commission: “DIRECTIVE 2000/60/EC OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL” 2000. Official Journal of the European Communities. Annex II, L327/23
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2000:327:0001:0072:EN:PDF>

i overensstemmelse med den type vandområde (f.eks. vandløb), som det ligner mest (v) og (ii)

Dermed er karakterisering af vandområdet som stærkt modificeret DET ALLERFØRSTE SKRIDT ved identifikation af vandområder til medtagelse i vandområdeplaner. Dette har Naturstyrelsen ikke fulgt, og det er en alvorlig tilblivelsesmangel, som skal rettes. Det gøres gældende, at Naturstyrelsen er forpligtet til at følge Vandrammedirektivet og direktivets vejledninger stringent.

Herefter forbliver vandområderne stærkt modificerede, såfremt en efterfølgende test ikke betinger, at klassifikationen skal ændres. Denne metode er ikke fulgt, hverken helt eller delvist. Det er en tilblivelsesmangel, at metodebeskrivelsen ikke er fulgt.

Vandområder, der er fysisk forandrede, og hvor de fysiske forandringer er årsag til, at miljømålet ikke kan nås, skal (i det mindste foreløbigt) identificeres som stærkt modificerede. Der henvises til Guidance document no. 2¹²:

"3.2.5 Heavily modified and artificial water bodies.

Heavily modified water bodies may be identified and designated where good ecological status is not being achieved because of impacts on the hydromorphological characteristics of a surface water resulting from physical alterations (Figure 5).

Heavily modified and artificial water bodies must be (at least) provisionally identified during the characterisation of surface waters."

samt

"The identification of heavily modified water bodies must be based on the designation criteria set out in Article 4.3. In principle, the boundaries of heavily modified water bodies are primarily delineated by the extent of changes to the hydromorphological characteristics that (a) result from physical alterations by human activity and (b) prevent the achievement of good ecological status.

samt

¹² European Commission: "EU guide: Guidance Document No 2 Identification of Water Bodies" 2003. p. 8
<http://www.waterframeworkdirective.wdd.moa.gov.cy/docs/GuidanceDocuments/Guidancedoc2waterbodies.pdf>

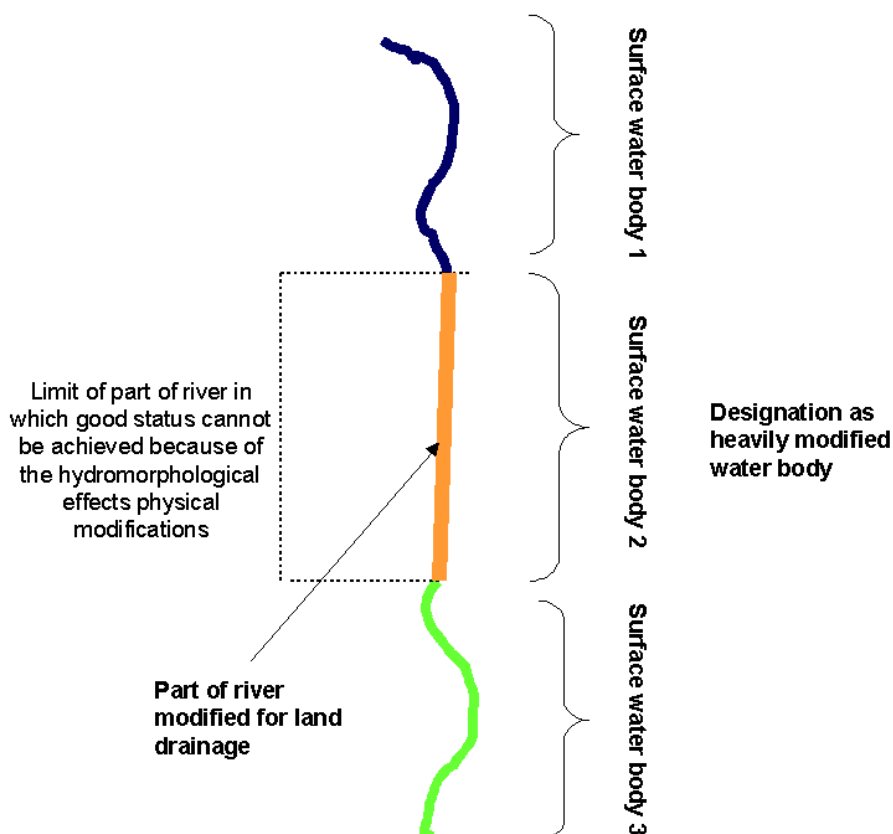

Figure 5: The establishment of water body boundaries through the identification and subsequent designation of heavily modified water bodies

Det vil sige, vandløb der er fysisk forandrede af hensyn til aktiviteter oplyst i Vandrammedirektivets artikel 4.3, og hvor de fysiske forandringer hindrer målopfyldelse, identificeres (i det mindste foreløbigt) som stærkt modificerede. Som eksempel på aktivitet anvendes i vejledningen i figur 5 netop afvanding "part of river modified for land drainage", oversat "del af floden modificeret af hensyn til afvanding af landareal."

Som begrundelse anvendes Vandrammedirektivets artikel 4.3., der fremhæver afvanding/dræning og andre lige så vigtige menneskelige aktiviteter som udpegningsgrund. Der henvises til afsnittet herunder.

Formålet med identifikationen af vandløb som stærkt modificerede, er at sikre den fortsatte brug af vandløbet til afvanding/dræning, hvor opnåelse af god økologisk tilstand vil have negativ effekt på f.eks. land- eller skovbrugsproduktionen. Der henvises til Guidance document no. 4¹³ (citater): "**3.1 IMPORTANCE OF AWB AND HMWB IN THE IMPLEMENTATION OF THE WFD.**". Det fremgår direkte af overskriften at ordningen med stærkt modificerede vandløb er vigtig ved implementeringen af Vandrammedirektivet.

¹³ European Commission: "Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies," 2003. European Communities. p. 11
[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

Der henvises desuden til Guidance document no. 4¹⁴ (citater): “The concept of HMWB was introduced into the WFD in recognition that many water bodies in Europe have been subject to major physical alterations so as to allow for a range of water uses. Article 4(3)(a) lists the following types of activities which were considered likely to result in a water body being designated as a HMWB:

- navigation, including port facilities, or recreation;
- activities for the purposes of which water is stored, such as drinking-water supply,
- power generation or irrigation;
- water regulation, flood protection, land drainage;
- other equally important sustainable human development activities.

These specified uses tend to require considerable hydromorphological changes to water bodies of such a scale that restoration to “good ecological status” (GES) may not be achievable even in the long-term without preventing the continuation of the specified use. **The concept of HMWB was created to allow for the continuation of these specified uses which provide valuable social and economic benefits** [fremhævet her] **but at the same time allow mitigation measures to improve water quality.**”

Det fremgår, at ”Konceptet med stærkt modificerede vandløb er introduceret i Vandrammedirektivet i erkendelse af, at mange vandområder i Europa har været genstand for betydelige fysiske ændringer for at tilgodese en række vandanvendelser. Artikel 4(3)(a) oplister følgende aktiviteter som fører til udpegnings af vandområder som stærkt modificerede:

...

landbrugsmæssig afvanding

...

Konceptet om stærkt modificerede vandområder blev udarbejdet for at tillade fortsættelsen af disse specificerede brug, som giver værdifulde sociale og økonomiske fordele [fremhævet her] ...”

Det er åbenlyst, at denne vigtige ordning netop er skabt med det formål at sikre, at vandområder fortsat kan anvendes til samfundsøkonomisk og socialt værdifulde formål, bl.a. dræning og afvanding. Dette er selve formålet med ordningen. Denne intensjon skal selvfølgelig følges, og det er en alvorlig tilblivelsesmangel, at denne vigtige vejledning – selve formålet med ordningen – ikke er fulgt.

Der henvises desuden til Guidance document no. 4¹⁵: “**6.4.3 What effects are to be considered?**

Adverse effects on the specified uses are losses of/in important services (e.g. flood protection, recreation or navigation) or production losses (e.g. hydropower or agricultural goods)”

¹⁴ European Commission: “Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies,” 2003. European Communities. p. 12.

[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

¹⁵ European Commission: “Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies,” 2003. European Communities. p. 31-32.

[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

Det fremgår direkte nævnt, at der som negativ effekt (af indsatskravene) på den specifikke brug (af vandløbet til afvanding) skal tages hensyn til produktionstab af f.eks. landbrugsprodukter.

De tilpasninger til brug for afvanding, herunder land- og skovbrugsmæssig afvanding og afvanding af byer og bygninger, altså de fysiske forandringer, der begrunder udpegningsgrundlaget for vandløb som stærkt modificerede i henhold til artikel 4(3), er opført i tabel 1, og omfatter enhver af aktiviteterne vedligeholdelse, oprensning, uddybning, udretning, ændring af vandløbsprofil samt følgevirkninger i form af ændret vandflow, ændret grundvandstand samt sedimenttilførsel. Altså er enhver tilpasning af vandløbet til afvanding udpegningsgrundlaget, både for den foreløbige og for den endelige identifikation af vandløb som stærkt modificeret.

Der henvises til Guidance document no. 4¹⁶: *“3. The substantial change in character must be the result of the specified uses. It must have been created by uses listed in Article 4(3) or uses which represent equally important sustainable human development activities (either singly or in combination). In Table 1, an overview of the main specified uses and the connected physical alterations and impacts on hydromorphology as well as on biology is given.”*

samt den tilhørende tabel 1: *“Specified Uses: Agriculture/Forestry: physical alterations and Impacts:*

Channel maintenance / dredging / removal of material, channelisation / straightening, land drainage, land claim, disruption in river continuum & sediment transport, change in river profile, artificial discharge regime, change in groundwater level, soil erosion/silting.”

Der henvises desuden til Guidance document no. 4¹⁷:

¹⁶ European Commission: “Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies,” 2003. European Communities. p. 31-32.

[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

¹⁷ European Commission: “Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies,” 2003. European Communities. p. 37.

[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

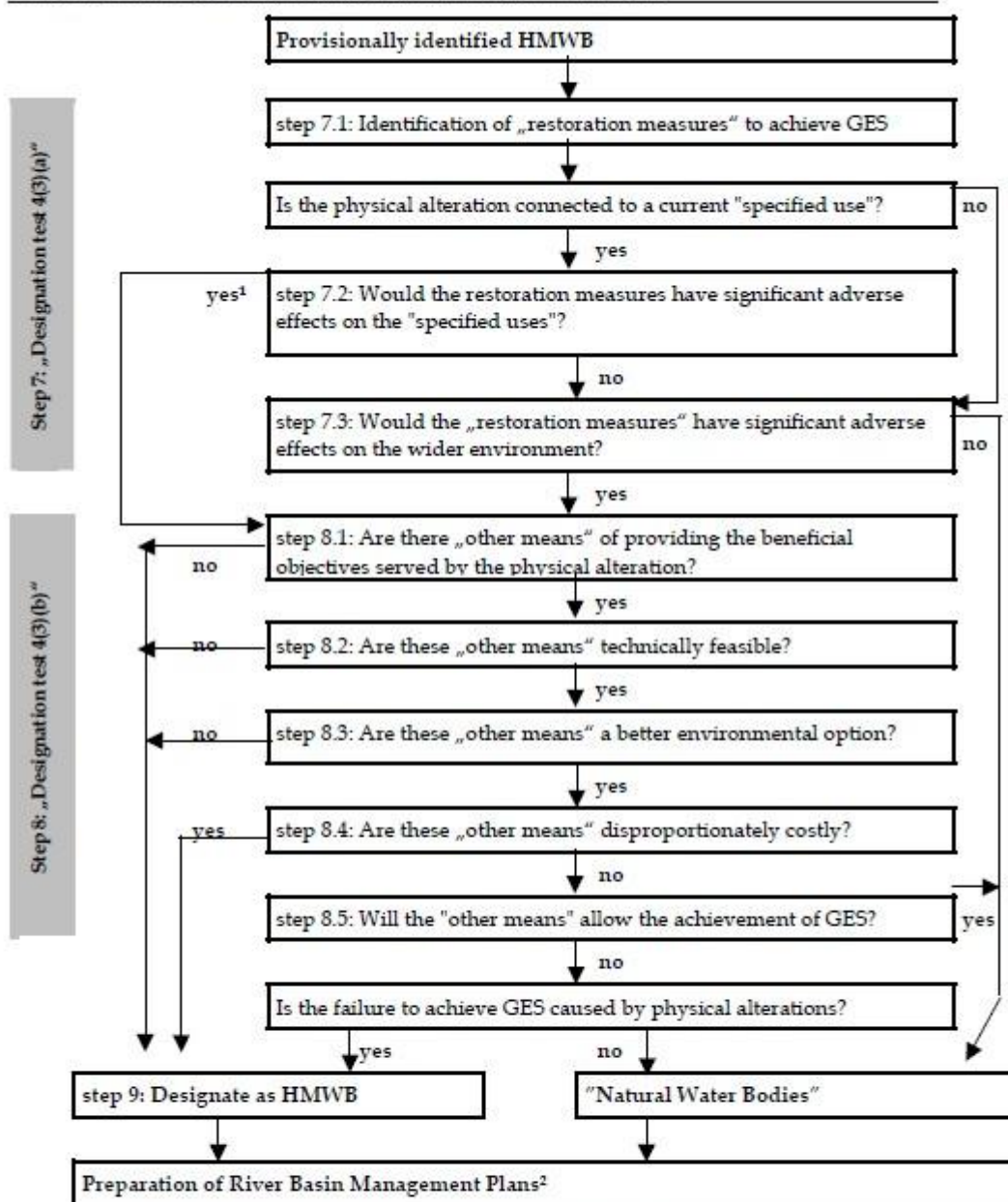

Figure 6: Steps leading to the designation of HMWB (steps 7-9)

Note 1: Step 7.2: If the restoration measures would have significant adverse effects on the "specified users" you could directly proceed to the "Designation test 4(3)(b)", step 8.1. But for a better justification for designation you may also want to apply step 7.3.

Note 2: Preparation of River Basin Management Plans including: identifying objectives, identifying programmes of measures (POM), cost effectiveness analysis, derogation for an extended timetable and less stringent objective, consideration of Article 4(8), to ensure no deterioration of other water bodies.

Det fremgår her, at den endelige udpegning som stærkt modificeret vandløb foretages med baggrund i en trinvis test, designation test 4(3)a samt designation test 4(3)b.

Igennem hele denne test er det gennemgående, at vandområdet som indledende bærer præg af modifikation og derfor foreløbigt er identificeret som stærkt modificeret, i udgangspunktet er stærkt modificeret, og at det forbliver stærkt modificeret, og dermed endeligt udpeges som stærkt modificeret, hvis ikke det igennem testen viser sig, at vandløbets klassifikation med baggrund i et testkriterium skal ændres til naturligt vandløb. Denne fremgangsmåde er ikke fulgt, hvilket er en alvorlig tilblivelsesmangel. Følges fremgangsmåden, bliver stort set alle danske vandløb, der ikke er kunstige, klassificeret som stærkt modificerede vandløb.

Der henvises desuden til Guidance document no. 1¹⁸: ***“When is it Necessary to Assess Disproportionate Costs?”***

This information sheet presents an approach for determining whether the total costs of the programme of measures are disproportionately costly or expensive and is relevant for justifying derogation. In particular, this approach is relevant for:

- ***Designating heavily modified water bodies (HMWB) when the beneficial objectives served by the artificial or modified characteristics of the water body cannot, for reasons including **disproportionate costs**, reasonably be achieved by other means, which are a significantly better environmental option.”***

samt

“The analysis of whether costs are disproportionate or not will need to be initiated relatively early in the process, around 2006, in order to ensure that the public can be consulted on such a key element of the economic assessment (by 2008)”

Det er åbenlyst, at det er et nøgle-element, at der tidligt i processen med borgerinddragelse skal gennemføres økonomiske konsekvensanalyser af uforholdsmæssigt store omkostninger, som grundlag for den endelige beslutning om, hvorvidt vandløb skal klassificeres som naturlige eller stærkt modificerede. Dette er ikke fulgt. Det er en alvorlig tilblivelsesmangel. Det er nødvendigt, at der foretages nøjagtige konsekvensanalyser som foreskrevet, af klassifikation med medfølgende miljømål, som baggrund for, og inden beslutningen om, endelig klassifikation af vandløbet som naturligt eller stærkt modificeret. Heri skal indregnes de anførte konsekvenser for de pågældende arealer, lodsejere, bygninger, infrastrukturanlæg, privatøkonomi, erhvervsøkonomi, følgevirkningen i primærproduktionen, samt samfundsøkonomiske følgevirkninger i følgeindustrien og i afledte erhverv. Det gøres gældende, at der er tale om en betydelig negativ indvirkning, jf. herunder, og om uforholdsmæssigt store omkostninger, hvorved også proportionalitetsprincippet er overtrådt.

Der henvises til Vandrammedirektivets vejledning, jf. citat: *“It is possible to give an indication of the difference between “significant adverse effect” and “adverse effect”. A significant adverse effect on the specified use **should not be small or unnoticeable but should make a notable difference to the use** [fremhævet her]. For example, an effect*

¹⁸ European Commission : “Guidance Document No 1. Economics and the Environment – The Implementation Challenge of the Water Framework Directive” 2003. P. 189
[https://circabc.europa.eu/sd/d/cffd57cc-8f19-4e39-a79e-20322bf607e1/Guidance%20No%201%20-%20Economics%20-%20WATECO%20\(WG%202.6\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/cffd57cc-8f19-4e39-a79e-20322bf607e1/Guidance%20No%201%20-%20Economics%20-%20WATECO%20(WG%202.6).pdf)

*should not normally be considered significant, where the effect on the specified use is smaller than the normal short-term variability in performance (e.g. output per kilowatt hour, level of flood protection, quantity of drinking water provided)."*¹⁹

Det lægges til grund, at der vil ske mærkbare negative konsekvenser, herunder en mærkbar forringelse af dyrkningsmulighederne på de land- og skovbrugsarealer, der afvandes af vandløb, der klassificeres som naturlige, og at konsekvenserne vil blive betydelige, og at der dermed vil være en betydelig negativ påvirkning, som der skal tages hensyn til, idet det fremgår af vejledningsteksten, at en negativ påvirkning, der er langsigtet mærkbar (*notable*) er en betydelig negativ påvirkning, mens en påvirkning, der er mindre og umærkbar (*unnoticeable*) ikke er en betydelig negativ påvirkning.

Stort set alle danske vandløb, der ikke er kunstige, er stærkt modificerede. Stort set alle danske vandløb fremstår regulerede, altså uddybede, med tydeligvis unaturligt profil, hyppigt sektionsvist udrettet, hyppigt uden tegn på mæandring, og er intensivt vedligeholdt med grødeskæring og oprensning, for at imødekomme afvandingsbehovet. Vandløbene skal derfor ved den indledende identifikation klassificeres som stærkt modificerede vandløb, og skal forblive klassificeret som stærkt modificerede, såfremt de fortsat tjener et formål om afvanding / vandafledning, og såfremt de ikke allerede opfylder samtlige miljømål.

Det gøres gældende, at lodsejerne og samfundet ved forringet afvanding og/eller stigende vandspejlsforhold i vandløbene påføres betydelige tab af dyrkningsmuligheder, tab af indtjening, tab af værdier, og at der ikke opnås en i forhold hertil væsentlig eller rimelig gevinst for vandløbsmiljøet. Det gøres derfor gældende, at omkostningerne ved at skabe målopfyldelse for samtlige miljømål er uforholdsmæssigt store, og at proportionalitetsprincippet er overtrådt, fordi der ikke vil være proportionalitet imellem indsats og udbytte. At overholdelse af proportionalitetsprincippet ikke er undersøgt og sikret er en væsentlig tilblivelsesmangel.

Det gøres gældende, at stort set alle danske vandløb, der ikke er kunstige, reelt er, og skal karakteriseres som stærkt modificerede. Det gøres gældende, at selve formålet med ordningen om stærkt modificerede vandområder netop er at sikre, at vandområder fortsat kan anvendes til samfundsøkonomisk og socialt værdifulde formål som bl.a. dræning og afvanding, og at dette formål skal efterleves.

Miljømålsparameteret for smådyr er fastsat urealistisk højt

Det gøres gældende, at miljømålsparameteret for smådyr/makroinvertebratfauna opgjort ved DVFI i mange vandløb er fastsat urealistisk højt.

Det fremgår af redegørelser fra DMU, (NOVANA), at der er sammenhæng imellem miljøpotentialet på den ene side og dels vandløbsstørrelsen, dels bundforholdene, på den

¹⁹ European Commission: "Guidance document no. 4, Identification and Designation of Heavily Modified and Artificial Water Bodies," 2003. European Communities. p. 37.

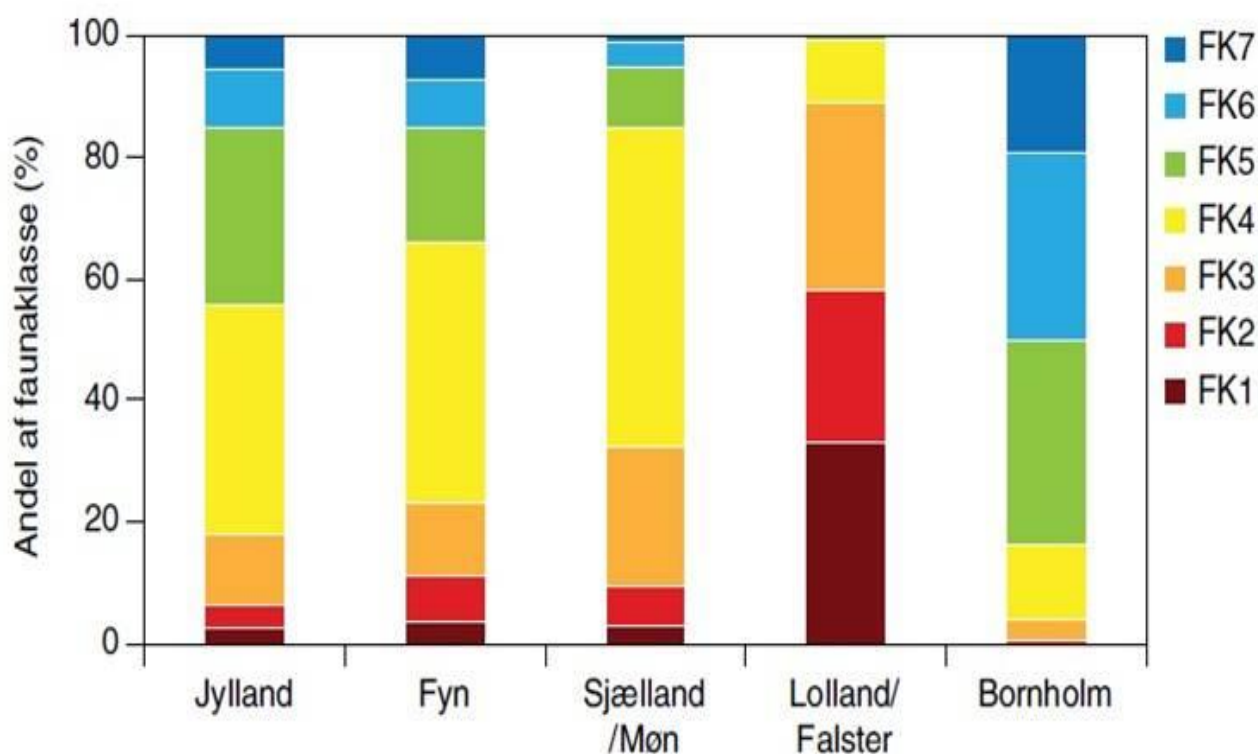
[https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20\(WG%202.2\).pdf](https://circabc.europa.eu/sd/d/f9b057f4-4a91-46a3-b69a-e23b4cada8ef/Guidance%20No%204%20-%20heavily%20modified%20water%20bodies%20-%20HMWB%20(WG%202.2).pdf)

anden side. Der gælder den sammenhæng, at mindre vandløb har markant sværere ved at nå høje miljøklasser end større vandløb. Der gælder desuden den sammenhæng, at vandløb med finkornet bund, f.eks. ler-, mudder-, slam-, eller dyndbund har markant sværere ved at nå høje miljøklasser end vandløb med bund af groft materiale som grus og sten. Der henvises til *Wiberg-Larsen, Peter, et.al.: "Vandløb 2009. NOVANA Faglig rapport fra DMU nr. 804."* Danmarks Miljøundersøgelser. Aarhus Universitet. 2010.
<http://www2.dmu.dk/Pub/FR804.pdf>

Der er interaktion mellem lokalitet (reelt hældning, vandstrøm og bundforhold), vandløbsstørrelse og faunapotentiale. Der er principielt to forskellige grænser. I nogle geografiske områder er hældningsforholdene sådan, at vandstrømningshastigheden er lav, og bundsubstratet består derfor af finkornet materiale som ler, mudder, slam eller dynd. Alene jordbundsforholdene kan ligeledes betinge sådanne bundforhold. Dette er tilfældet mange steder hvor landskabet er relativt fladt, og hvor hældningsforholdene derfor betinger bundsediment i vandløbet i form af mudder og slam. (der henvises til redegørelsen fra professor Torbn Larsen, herover).

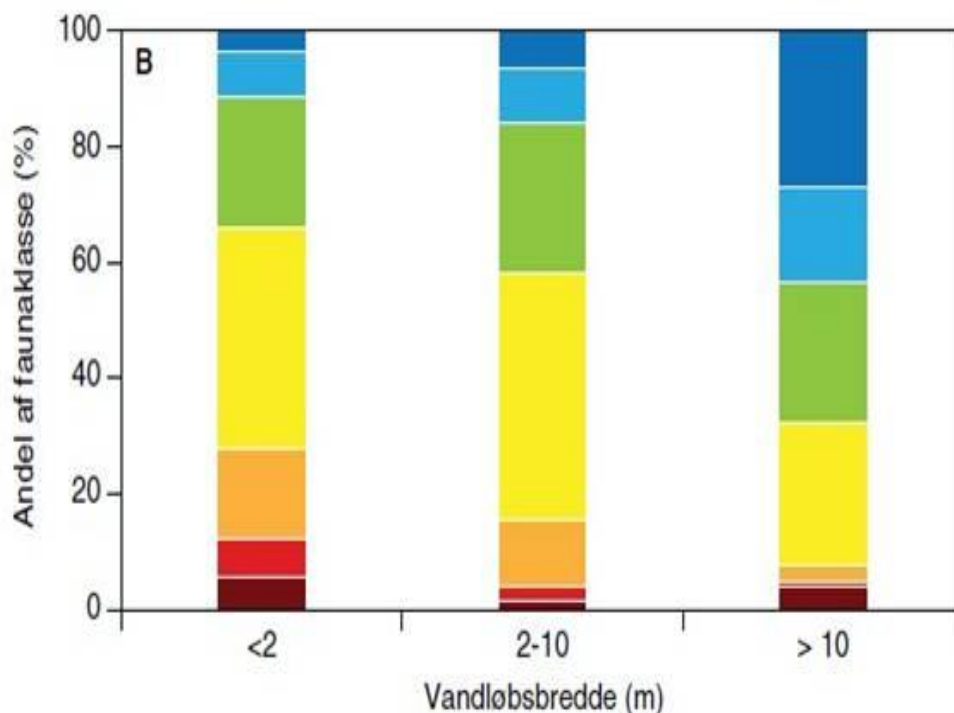
Figuren herunder viser lokalitetens betydning (reelt hældning og bundforhold) for faunaklassen.

Det er åbenlyst, at vandløb på Lolland-Falster har svært (umuligt) ved at nå miljømålet (faunaklasse DVFI ≥ 5 , vist med grøn eller blå), mens stort set alle vandløb på Bornholm allerede opfylder målet. Lokalitetsforskellen er reelt et udtryk for de meget forskellige hældnings- og bundforhold, der gælder på de to lokaliteter, Lolland-Falster mangler hældning, og har blødt bundsediment af mudder, slam og ler. Bornholm har hældning, og har fast bundsediment af sten og klippe. Resten af figuren (øvrige landsdele) viser, at resten af landet repræsenterer forhold imellem de to yderpunkter. Det er åbenlyst, at disse landskabsbestemte forhold er helt afgørende for potentialet for at nå faunamålet DVFI 5, og at der derfor findes mange vandløb, der aldrig kan nå faunamålet DVFI 5, og at faunamålet derfor ikke overalt er fastsat realistisk. Det er nødvendigt, at der opstilles realistiske og tilpassede miljømål, herunder miljømål faunaklasse DVFI 4 (eller evt. lavere) i mindre vandløb på alle lokaliteter med lav hældning. Denne fejlagtigt opstillede miljømålsætning er en alvorlig tilblivelsesmangel og samtidig en overtrædelse af officialprincippet.

Faunaklasse og lokalitet. Kilde: NOVANA

Figuren herunder viser vandløbsstørrelsens betydning for faunaklassen. Kilde: NOVANA. Det er åbenlyst, at smallere vandløb markant sjældnere når miljømålet (faunaklasse DVFI ≥ 5 , vist med grøn eller blå) end større vandløb, herunder især vandløb over 10 meters bredde.

Figur 2. Faunaklasse og vandløbsstørrelse. Kilde: NOVANA.

I NOVANA-redegørelsen er fremhævet, at forholdet er veldokumenteret, og der er givet en dybgående redegørelse for forholdet, med en logisk naturfaglig forklaring.

Der er som nævnt interaktion imellem hældning, vandstrøm, bundforhold og vandløbsstørrelse på den ene side, og faunapotentiale på den anden side, således at mindre vandløb har behov for større hældning, kraftigere vandstrøm og bedre bundforhold for at vandløbet har potentiale til at nå miljømålet. I mindre vandløb kan sandbund således være en hindring for at nå miljømålet, som alene kan nås såfremt hældnings- og strømforholdene giver grovere bundsediment.

Det gøres gældende, at de miljømål, som er opstillet til og interkalibreret i vandløb over 3 meters bredde, samt i vandløb med bund af sand, grus eller kalksten, jf. EUs interkalibreringsdokument, ikke ujusteret kan overføres til og anvendes i mindre vandløb, eller til vandløb med bund af finkornet materiale, f.eks. mudder-, slam-, eller dyndbund. Det er imidlertid sket i vandplanerne. Jf. ovenfor har sådanne vandløb ikke samme potentiale til at opnå høje karakterer for miljømålsparameteren smådyr (DVFI), og miljømålene er derfor fastsat urealistisk højt.

Det er i den forbindelse vigtigt at være opmærksom på, at der ifølge Vandrammedirektivet skal gives plads til en mindre afvigelse fra det maksimale miljøpotentiale for det pågældende vandløb, på grund af accepteret påvirkning fra menneskelige aktiviteter. For miljømålet udtrykt ved DVFI, som er EU-interkalibreret i vandløb med størrelses-, hældnings-, strøm- og bundforhold, som betinger et miljøpotentiale på DVFI 7, er miljømålet fastlagt til DVFI 5, svarende til en faktor 0,71. Der henvises til EUs interkalibrering af miljømål, hvor denne faktor 0,71 fremgår.

Helt tilsvarende det, der gælder for vandløb med potentiale til upåvirket at nå miljømålet faunaklasse DVFI 7, skal der være plads til en afvigelse (svarende til en faktor 0,71) for vandløb, der – f.eks. på grund af størrelses-, hældnings-, strøm- og bundforhold ikke har potentiale til upåvirket at nå miljømålet faunaklasse DVFI 7.

Såfremt miljøpotentialet reelt højst er DVFI 4, skal miljømålet med den tilladelige afvigelse fastsættes til $4 \times 0,71$, altså til DVFI 3.

Med baggrund i ovenstående gøres gældende, at miljømålene i mange mindre vandløb er fastsat urealistisk højt.

Dette er en tilblivelsesmangel – samt en overtrædelse af officialprincippet – som skal bringes på plads.

Det må være en forudsætning, at der fastsættes realistiske miljømål, der er interkalibreret og afstemt dels efter vandløbets størrelse, dels efter vandløbets hældnings-, strøm- og bundforhold.

Det gøres gældende, at miljømålet udtrykt ved miljømålsparameteren for smådyr, DVFI, er fastsat urealistisk højt.

Bilag:

Carsten Tilbæk Petersen. KU-Science. Notat om vandspejlsforhold og afvanding. 2014
Professor H. C. B. Hansen og C. T. Petersen. KU-Science. VURDERING AF
KONSEKVENSER FOR VANDLØBSVIRKEMIDLER. 2014.

Venlig hilsen

Torben Heisel
Formand